

Hankintalain muutokseen varautuminen: ilmoitus Valtionkonttorille pidennetyn siirtymäajan hyödyntämisestä

Kunnanhallitus 7.9.2026 § 227
3264/00.01.02.00/2026

Valmistelija

Hallintojohtaja Mirja Klasila:

Hankintalain (1397/2016) muutos (519/2026) astui voimaan 18.6.2026. Kyseessä ei ole hankintalain kokonaisuudistus, vaan muutos perustuu hallitusohjelmaan. Lain keskeisimpiä sisällöllisiä uudistuksia ovat sidosyksiköiden omistukseen liittyvän vähimmäisomistusvaatimuksen lisäys sekä menettelyllinen panostus hankinnan valmisteluun.

Julkisten hankintojen neuvontayksikön ohjeen mukaan:

”Osaa muutoksista sovelletaan vasta siirtymäajan jälkeen:

Osaa muutoksista tulee voimaan vasta 1.10.2026 alkaen:

- velvollisuus jakaa hankinta osiin
- velvollisuus keskeyttää hankinta, jos EU-kynnysarvon ylittävään avoimella menettelyllä toteutettuun tarjouskilpailuun saadaan vain yksi tarjous.

Myös sidosyksiköiden vähimmäisomistusosuutta koskevia muutoksia sovelletaan vasta siirtymäaikojen jälkeen:

- Sidosyksiköiden 10 % omistusosuusvaatimusta sovelletaan 1.7.2027 alkaen
- Jos 10 % vaatimus ei täyty ennen lain voimaantuloa, sidosyksikön kanssa tehtyä sopimusta voi hyödyntää 30.6.2027 asti.
- Hankintayksikön on irtisanottava ennen lain voimaantuloa tehdyt sopimukset päättymään viimeistään 30.6.2027.
- Hankintayksikkö voi tehdä uusia määräaikaista sopimuksia sidosyksikkönsä kanssa 30.9.2026 asti. Näiden sopimusten voimassaoloaika voi olla korkeintaan yksi vuosi.
- Eräisiin terveydenhuollon palveluja tuottaviin sidosyksiköihin 10 % omistusosuusvaatimusta sovelletaan 1.7.2029 alkaen.
- Jos sidosyksikön kanssa tehdyn sopimuksen irtisanomisesta olisi poikkeuksellisesti kohtuuttomia seurauksia tai sopimuksen irtisanomiseen liittyy merkittäviä taloudellisia riskejä, voidaan yleiseen etuun liittyvistä pakottavista syistä sopimus kuitenkin irtisanoa päättymään viimeistään 30.6.2030.
- Tällaisista sopimuksista on ilmoitettava Valtiokonttorille viimeistään 30.9.2026.”

Kuntaliitto on ohjeistanut kuntia muutoksen keskeisistä vaikutuksista:

1. Kunnan tulee tarkastella omistusosuutensa yhtiöissä, joilta se tekee sidosyksikköhankeita kilpailuttamatta. Jos kunta omistaa alle 10 % yhtiöstä, se ei 1.7.2027 alkaen saa tehdä yhtiöltä hankintoja. Hankinnat on järjestettävä muilla tavoin. Kunnan tulee edelleen varmistaa, että sillä on yksinomainen tai yhteinen määräysvalta sidosyksikköön, jolta se tekee hankintoja.
2. Kunnan on suositeltavaa painottaa hankintojen valmistelussa markkinakartoitusten tekemistä jatkossa. Markkinakartoituksessa on

hyvä ottaa huomioon pk-yritysten tarjoamismahdollisuudet. Jos kunta ei ole tehnyt markkinakartoitusta, valittajan on mahdollista valittaa EU-hankinnassa tehdyistä valinnoista osiin jakamisessa, tai jos hankinnassa saadaan vain yksi tarjous.

3. Kilpailu- ja kuluttajaviraston suorahankintavalvontaa vahvistetaan kansallisissa urakkahankinnoissa (arvo 150000–5,4 miljoonaa euroa).
4. Kunnan tulee jatkossa tehdä jälki-ilmoitus myös kansallisissa hankinnoissa.

Simon kunnan omistusosuuksia yhtiöistä on tarkasteltu ja kunta omistaa seuraavista yhtiöstä alle 10 %:

- Monetra Oulu Oy
- LapIT Oy

Monetra Oulu Oy:n sopimukselle kunta ostaa talous- ja henkilöstöhallinnon palveluja. LapIT Oy:n sopimuksilla kunta ostaa ict-palveluja. Kunnan omistusosuus Monetra Oulu Oy:stä on 0,06075 % ja LapIT Oy:stä omistusosuus on 0,6 %.

Molempien yhtiöiden omistusosuuden nostaminen uuden lain edellyttämään vähintään 10 prosenttiin ei ole taloudellisesti eikä käytännössä mahdollista toteuttaa itsenäisesti lyhyellä aikavälillä. Kunnan toiminta on pitkäaikaisesti ja laajasti integroitunut Monetra Oulu Oy:n tuottamiin talous- ja henkilöstöhallinnon palveluihin ja LapIT Oy:n tuottamiin kriittisiin ICT-infrastruktuurin ja perustietotekniikan palveluihin. Molempien palveluiden äkillinen katkeaminen jo 30.6.2027 mennessä muodostaisi merkittävän riskin palveluiden jatkuvuudelle, tietoturvalle ja varautumiselle.

Pidemmän siirtymäajan hyödyntäminen ei sido kuntaa mihinkään tiettyyn lopputulokseen talous- ja henkilöstöpalvelujen sekä ICT-palveluiden järjestämisen suhteen, vaan antaa aikaa arvioida yhdessä Monetra Oulu Oy:n ja LapIT Oy:n muiden omistajien kanssa, miten tarvittavat talous- ja henkilöstöpalvelut sekä ICT-palvelut järjestetään jatkossa. Käytettävissä olevia vaihtoehtoja voivat olla esimerkiksi omistajien välisten yhteistoimintarakenteiden kehittäminen, toimivallan siirtäminen yhteiselle organisaatiolle, sidosyksikön yhtiömuodon muuttaminen, oman osaamisen vahvistaminen sekä palveluiden hankkiminen kilpailuttamalla markkinoilta. Kuhunkin vaihtoehtoon liittyy oikeudellisia, toiminnallisia, taloudellisia ja teknisiä vaikutuksia, jotka tulee selvittää ja arvioida huolellisesti ennen lopullisten ratkaisujen tekemistä.

Vaihtoehtojen selvittäminen ja mahdollinen toteutus vievät aikaa, ja niihin liittyy sekä kustannuksia että palveluiden jatkuvuuteen kohdistuvia riskejä. Talous- ja henkilöstöpalvelut sekä ICT-palvelut muodostavat laajan, alueellisesti integroituneen kokonaisuuden, jonka muuttaminen edellyttää huolellista valmistelua, vaihtoehtojen vertailua, sopimusjärjestelyjen uudistamista ja teknisiä muutoksia, todennäköisesti myös yhteistyössä muiden omistajien kanssa. Riittävä siirtymäaika mahdollistaa muutosten toteuttamisen hallitusti, turvaten palveluiden jatkuvuuden ja tietoturvan koko prosessin ajan, ja vähentää riskiä siitä, että kunta joutuisi tekemään kiireessä pitkällä aikavälillä epätarkoituksenmukaisia ratkaisuja. Kunnan rajalliset resurssit eivät myöskään mahdollista useiden samanaikaisten järjestelmä- ja palvelumuutosten toteuttamista ilman merkittävää toiminnallista riskiä, minkä vuoksi vaihtoehtojen selvittäminen edellyttää erillistä, kohdennettua valmistelutyötä.

Lisätietoaineisto	Kuntaliiton yleiskirje 7/2026 Kuntaliiton ohje: Sidosyksikköpalvelujen järjestämisen vaihtoehdot
Esittelijä	Kunnanjohtaja Vivi Marttila
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää 1. hyödyntää hankintalain mahdollistamaa pidempää siirtymäaikaa enintään 30.6.2030 asti Monetra Oulu Oy:n ja LapIT Oy:n kanssa tehtyjen sopimusten osalta; ja 2. valtuuttaa hallintojohtajan tekemään asiaa koskevat ilmoitukset Valtiokonttorille määräaikaan 30.9.2026 mennessä; ja 3. valtuuttaa kunnanjohtajan valmistelemaan tarvittavat selvitykset kunnan talous- ja henkilöstöpalvelujen tulevaisuuden järjestämismahdollisuuksista tehden yhteistyötä Monetra Oulu Oy:n muiden omistajien kanssa sekä ICT-palveluiden tulevaisuuden järjestämismahdollisuuksista tehden yhteistyötä LapIT Oy:n muiden omistajien kanssa.
Päätös	Hyväksyttiin.